

Fossiler forteller om farger på sommerfugler

Sommerfugler og andre insekter har strukturer på vingene og kroppen som reflekterer lys. Måten lyset reflekteres på, skaper forskjellige farger. Dermed kan 200 millioner år gamle hemmeligheter avsløres!

AV IRENE INMAN TJØRVE | PUBLISERT 10. SEP. 2018 | OPPDATERT 18. DES. 2019

Fossil av utdødd sommerfugl.

Fossil av utdødd sommerfugl. Foto: NTB Scanpix

Det er alltid spennende å se på fossiler av utdødde dyr og prøve å forestille seg hvordan de så ut. Man lurer blant annet på hvilke farger de hadde. Fargene kan fortelle mye om hvordan dyret levde: Kamouflasjefargede dyr liker å holde seg skjult, mens fargesprakende dyr gjerne sprader rundt og viser seg fram.

To slags farger

Farger hos dyr oppstår på to måter. De kan skyldes pigmenter, det vil si fargestoffer – slik som fargestoffene i håret eller i huden hos en øgle eller en fisk. Eller fargene kan oppstå ved at lys reflekteres på en spesiell måte.

Lysreflekterende overflater finnes for eksempel på fuglefjær og på vingene til mange biller og sommerfugler.

Pigmenter blir ikke så lett fossilisert, så det er vanskelig å finne ut hvilke farger dyrenes hår og hud hadde for millioner år siden. Men overflatene som reflekterer lys, blir lettere bevart. Det er slike overflater en internasjonal forskergruppe har gransket. De har undersøkt fossilene av 200 millioner år gamle sommerfugler. Ved å bruke laser og forskjellige typer mikroskoper har de klart å skape et bilde av overflatene og forstå hvilke farger sommerfuglene må ha hatt.



Fortiden fargelagt

Forskerne fant ut at moderne og urgamle sommerfugler har omtrent samme type skjell på vingene. Fortidens sommerfugler hadde farger som ligner på de vi ser hos en del moderne sommerfugler – nyanser av brunt, fiolett, gult kremfarge. I vår tid er det spesielt sommerfuglene som flyr om kvelden og natten, også kalt nattsvermere, som har disse fargene.

"Stor leopradnattsvermer".

Denne sommerfuglen har ikke fått noe norsk navn. På latin heter den *Hypercompe scribonia*. Det engelske navnet betyr "stor leopradnattsvermer". Foto: Wikipedia

I tillegg oppdaget forskerne at de urgamle sommerfuglene hadde en slags metallisk glans. Kan du se det for deg – hvordan sommerfuglene for 200 millioner år siden fløy rundt og fargela verden? I så fall har forskerne klart å gjøre de lengst utdødde sommerfuglene litt mer levende for oss.

Meldinger ved utskriftstidspunkt 14. mars 2025, kl. 07.36 CET

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.